

LESENCEISTVÁND KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

2024 – 2029

GAZDASÁGI PROGRAMJA

Lesenceistvánd Község Önkormányzatának
2024 - 2029. évi gazdasági programja

I.

1. A gazdasági program készítési kötelezettség

Az önkormányzat képviselő-testülete számára a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a írja elő a gazdasági program készítési kötelezettséget.

A gazdasági programot a képviselő-testületnek az alakuló ülést követő hat hónapon belül kell elfogadnia, ha a gazdasági program az egy választási ciklus idejére szól. Ha a meglévő gazdasági program az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülést követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig

kiegészíteni vagy módosítani.

2. A gazdasági program által felölelt időszak

A gazdasági program:

- a képviselő-testület megbízatásának időtartamára, vagy
- a képviselő-testület megbízatását meghaladó időszakra

szól.

A képviselő-testületnek a gazdasági program elfogadása előtt, a program kidolgozása megkezdésekor el kell döntenie azt, hogy a programot milyen időtartamra, időszakra készíti.

Több érv szól amellett, hogy a gazdasági program csak a képviselő-testület megbízatásának időtartamára szóljon. Ilyenek:

- a polgármester és a képviselők egy általuk meghatározott, ténylegesen megvalósítandó program szerint dolgoznak,
- a gazdasági program időtartama jól belátható, az egyes feladatok adott tervezési időszakra viszonylag könnyen lebonthatóak,
- jobban biztosítható az országgyűlési képviselő választást követően az új kormány által kiadott gazdasági program és a helyi gazdasági program összhangja, mivel a felülvizsgálat már az új kormányprogram kiadását követően történik meg.

A képviselő-testület megbízatását meghaladó időszakra szóló gazdasági program előnye, hogy a település fejlődése egy jól látható irány szerint történik. Hátránya, hogy a gazdasági programot az új megválasztott testületnek kötelessége felülvizsgálni, így lehetősége van bármely az előző testület által megfogalmazott hosszú távú elképzelést tetszés szerint módosítani.

3. A gazdasági program tartalma

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével - a megyei területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve - az önkormányzat(ok) által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

A gazdasági programnak tartalmaznia kell:

- az egyes közszolgáltatások biztosítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket,
- az egyes közszolgáltatások színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

4. A gazdasági programmal szemben támasztott általános követelmények

A gazdasági program előkészítése és elkészítése során figyelembe kell venni azt, hogy:

- a programban meghatározott célok, célsorrendek úgy kerüljenek felállításra, hogy az valóban elérje a kívánt hatást. Az egyes célok tényleges gazdasági programba kerülése előtt vizsgálni kell az adott cél megvalósulásával elérhető hatást, valamint azt, hogy az adott cél milyen mértékben bontható fel részcélokra, és a részcélokra felosztás mennyiben befolyásolja az elérhető hatást,
- a gazdasági programnak olyannak kell lennie, mely nem a kívülről jövő, bizonytalan támogatásokra és lehetőségekre épít, hanem a település erejére, a lakók és a vállalkozók aktivitására, melynek előmozdítása érdekében a gazdasági programba ösztönző elemeket kell beleépíteni.

II.

Helyzetelemzés

Lesenceistvánd község a Dunántúl középső részén a tapolcai medence peremén a keszthelyi hegység lábainál fekszik. (Zala és Veszprém megye határán)

Kelet felől vulkanikus hegyek láncolata és a Bakony erdői övezik. Sümeg felől a 84-es számú főút határolja, amely csatlakozik a Balaton északi partján húzódó 71-es főúthoz.

A város környéki (kistérségi) szintű ellátást (egészségügyi szakellátás, középfokú oktatás, kereskedelem, szolgáltatás, járás központi közigazgatás, közlekedési csomópont stb.) Tapolca, regionális szintű ellátást Veszprém biztosítja.

A Község több szállal (kereskedelem, egészségügy szolgáltatás, középfokú oktatás, közlekedési csomópont) kapcsolódik a Balaton parti Keszthely városhoz is. Szintén több szál köti Lesenceistvándot a szomszédos, Uza, Zalahaláp Lesencetomaj, Lesencefalu, Nemesvita, Balatonederics, Hegymagas és Szigliget települések önkormányzataihoz.

1. Kiemelt együttműködések

- Lesenceistvánd, Uza Községek Önkormányzatainak Óvodafenntartó Társulása
- Lesenceistvándi Közös Önkormányzati Hivatal fenntartásában való részvétel, annak székhelye,
- „Lesencéktől a Balatonig” Szociális és Gyermejköltségi Alapszolgáltató Társulás tagja, székhelye,
- Tapolca Környéki Önkormányzati Társulás tagja, székhelye, ami az egykori „Kistérségi Társulás” jogutódja, és a Tapolcai Járás 29 önkormányzata a tagja.

Az önkormányzat részvételével működő Társulások elnöki tisztségét Lesenceistvánd Község Polgármestere látja el.

2. Kötelező közzolgáltatások köre

Lesenceistvánd Község önkormányzat képviselő-testülete a gazdasági elképzelései között fontosnak tartja az egyes közzolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó intézkedéseket.

Az önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzati és egyéb közigazgatási feladatait a Lesenceistvándi Közös Önkormányzati Hivatal útján látja el.

A képviselő-testület – a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011.évi CLXXXIX törvényben meghatározott sorrendet követve – a következő közzolgáltatásokat biztosítja:

- településfejlesztés, településrendezés;
- településüzemeltetés (köztemető kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása);
- a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
- egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
- óvodai ellátás;
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
- gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;

- lakás- és helyiséggazdálkodás;
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
- honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
- helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
- sport, ifjúsági ügyek
- közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
- hulladékgazdálkodás,

III.

ÖNKORMÁNYZAT MŰKÖDÉSE

1. Az Önkormányzat maradéktalanul köteles gondoskodni a vonatkozó jogszabályokban megállapított kötelező feladatainak ellátásáról. A Képviselő-testület a döntések meghozatalánál köteles figyelembe venni, hogy azok következményei nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátásának biztonságát.
2. Az önkormányzati feladatok ellátásánál nagy figyelmet kell fordítani a lakosság szükségleteinek lehető legcélszerűbb és legmagasabb színvonalon történő kielégítésére. A szolgáltatások a lehetőségekhez mérten, folyamatosan javítani kell.
3. Kívánatos, hogy a Képviselő-testület – az eddig tapasztaltakhoz hasonlóan – jól működővé tegye kapcsolatát a községben tevékenykedő gazdasági egységekkel, illetve a község közéletét meghatározó civil szervezetekkel. Keresse a kapcsolattartást, a párbeszédet.
4. Meglévő kapcsolatainkat továbbra is ápolni szükséges a kölcsönösség jegyében.
5. Önkormányzati döntéshozatal során kiemelt szempontként kezelendő, hogy az szolgálja a község helyi gazdasági élénkítését.
6. Községünk megjelenítésére továbbra is nagy figyelmet kell fordítani.
7. Kiemelten fontos feladat a helyi épített és természeti környezeti értékek védelme.

IV.

ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA

1. Gazdálkodásunk alapja a mindenkori elfogadott éves költségvetés. Tervezése, elfogadása, végrehajtása során törekedni kell egyensúlyának biztosítására. Figyelembe kell venni a község pénzügyi és jogszabályi lehetőségeit hitelfelvételeknél, fejlesztéseknél.
2. Új beruházást megelőzően sorrendet kell felállítani. A beruházások indítása előtt vizsgálni kell a várható működési költségeket, meg kell határozni a hosszú távú működtetés feltételrendszerét. Új beruházások esetén a közbeszerzési szabályozás betartása mellett törekedni kell a helyi és hazai befektetők, kivitelezők közreműködésére, részvételére. Természetesen a település fejlődését külföldi és hazai befektetők egyaránt segíthetik.
3. Beruházások, fejlesztések során kötelezően törekedni kell hazai és európai uniós pályázati források bevonására, a saját erő kiegészítéséhez szükséges források biztosítására..
4. Az önkormányzat bevételi forrásrendszer bővítése elengedhetetlen a folyamatos önkormányzati működés, a település fejlesztés érdekében.

5. Az önkormányzati intézményrendszert folyamatosan vizsgálni kell, a feladatellátásnak megfelelő szükséges és elengedhetetlen változtatásokat végre kell hajtani. A mindenkori költségvetés teherbíró képességének figyelembe vételével kell meghatározni a kötelező és önként vállalt intézményi feladatokat, amelyek végrehajtását semmilyen más tevékenység nem veszélyeztetheti.
6. Az önkormányzati vagyongazdálkodás során:
  - 6.1 biztosítani kell az önkormányzat vagyonérték megőrzését, növekedését, figyelemmel a produktív vagyonelemekre, folyamatosan karban kell tartani, szükség esetén pótolni az önkormányzati gazdálkodás alappilléret képző ingó – és ingatlan vagyont;
  - 6.2 figyelemmel kell kísérni a település lakosságának korösszetételét, az életmód-változásokat, fel kell készülni az indokolt és szükséges feladatok vállalására;
  - 6.3 a felhalmozási és tőkejellegű bevételeket kizárólag beruházási, fejlesztési, eszközpótlási feladat ellátására lehet felhasználni;
  - 6.4 rendelkezésre álló források hatékony, optimális felhasználása során, a törvényesség betartásának érdekében folyamatossá kell tenni az ellenőrzést és számonkérést

A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az önkormányzat a gazdasági programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az önkormányzat közhatalmi bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni. Törekedni kell olyan helyi adórendszer megteremtésére, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak, és hatékony eszköze az önkormányzat saját forrásának növelésére.
- A képviselő-testület nyomon követi a költségvetési támogatási rendszert, és az elképzeléseivel összhangba hozva igyekszik kihasználni a támogatási rendszer nyújtotta előnyöket. (A feladatok olyan formában, illetve feltételekkel történő megteremtésére törekszik, hogy a legkedvezőbb összegű támogatást kapja.)
- Az önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására (különösen a bérbeadás, a bér munka lehetőségére), valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.
- A képviselő-testület rendszeresen figyelemmel kíséri a befektetéseit, értékpapírjait, megvizsgálja a lehetséges hozamokat, hasznokat.
- Az önkormányzat törekszik arra, hogy a gazdasági programjában meghatározott célkitűzéseket lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg

A településfejlesztés, településrendezés sajátos közszolgáltatás, melynek biztosítása az önkormányzat részéről összetett feladatként jelentkezik.

A településfejlesztés, településrendezés alapvető, általános szabályait az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXVIII. törvény határozza meg.

A településfejlesztés feladata a településen élők számára:

- a települési élet- és környezetminőség javítása,
- a környezetbiztonság erősítése,
- a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.

Az önkormányzat a hivatkozott törvény 9/A. § (3) bekezdése alapján településfejlesztési koncepciót készít. A koncepcióban rögzíteni kell a településfejlesztési szándékokat, a település jövőképét, kiterjed:

- a helyi környezet,
- a társadalom,
- a gazdaság,
- az infrastruktúra fejlesztésére.

A településfejlesztés, mint közszolgáltatás akkor lehet megfelelő, ha érvényesülnek a következők:

- nyilvánosság biztosítása,
- a fejlesztés átgondoltsága,
- a rendezési terv elkészítése, aktualizálása,
- aktív pályázati tevékenység.

1. Az elfogadott és hatályos településfejlesztési koncepciót, a szerkezeti és szabályozási terveket, helyi építési szabályzatot folyamatosan vizsgálni szükséges. Helyi koncepcióink, terveink legyenek összhangban az országos területrendezési, fejlesztési tervekkel, harmonizáljanak a térségi, megyei, régiós elképzelésekkel. Elengedhetetlenül szükséges, hogy az önkormányzat csak a település érdekeit, fejlesztési lehetőségeit egyértelműen biztosító és támogató szakhatósági és már központi tervekkel azonosuljon. A településfejlesztéshez közvetlenül kapcsolódik a település rendezési terve, mely keretet ad egyes fejlesztési elképzeléseknek, különösen az építési beruházások, az egyes területek hasznosítása tekintetében.

2. A településrendezés feladata, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és az építés rendjére vonatkozóan:

- szabályozza a település fejlődésének térbeli-fizikai kereteit,
- elősegítse a település működőképességét,
- biztosítsa a település működőképességéhez szükséges infrastruktúrát,
- gondoskodik a helyi építészeti és természeti arculat védelméről.

3. A településrendezési terv tartalmi követelményeit jogszabály határozza meg. Ennek keretein belül azonban az önkormányzat jelentősen szabad kezet kap az egyes területek besorolása tekintetében. (pl. csak akkor lehet ipari, ipari és szolgáltató területet kialakítani, ha a terület kijelölése a rendezési tervben megtörtént.) A rendezési terv hosszú távra jelöli ki a település építészeti vonatkozású fejlesztési lehetőségeit. A rendezési terv aktualizálását úgy kell elvégezni, hogy az legalább az

önkormányzati ciklus idejére, a gazdasági programmal összhangban készüljön. Ennek oka, hogy:

- a rendezési terv módosítása időigényes, mivel elkészítése külön szakértelmet igénylő tevékenység, sok közreműködő szakhatóság eljárására is szükség van,
- a rendezési terv elkészítése, módosítása jelentős költséggel is jár.

Fontos azonban az, hogy a rendezési tervben foglaltak csak lehetőséget jelentenek az önkormányzat számára és nem meghatározott időn belüli megvalósítási kényszert.

Kiemelten kell kezelni azon településfejlesztési feladatokat, melyek lehetőséget teremtenek a népesség megtartására, növelésére.

A településfejlesztés lendületét minden lehetséges eszközzel fenn kell tartani, az önkormányzati források mellett vállalkozói tőke bevonása is indokolt.

Fontos, megvalósítandó feladatok:

- 3.1. felszíni vízelvezetés korszerűsítése;
- 3.2. környezetbarát, környezetkímélő technológiák, rendszerek bevezetésének, megvalósításának elősegítése

VI.

A TELEPÜLÉS JELLEMZŐ ADATAI

1.) Közigazgatási terület nagysága	864 ha
2.) Állandó lakóhellyel rendelkező állampolgár	989 fő (2024. január 1-jei adat) 999 fő (2023. január 1-jei adat) 992 fő (2022. január 1-jei adat) 988 fő (2021. január 1-jei adat) 991 fő (2020. január 1-jei adat)
3.) Elhunytak szám:	2019.: 8 fő 2020.: 13 fő 2021.: 7 fő 2022.: 18 fő 2023.: 15 fő 2024.: 15 fő

A lakosság szám az országos tendenciáknak megfelelően 1970-ig folyamatosan emelkedett, majd ezután 2001-ig fogyás jellemzi. A népsűrűség 107,4 fő/km². A népesség csökkenése 2001 után megszűnik és folyamatosan növekszik a lakosság szám. 2001-ben a népesség száma Lesenceistvádon 947 fő.

VII.

Lesenceistvánd Település Önkormányzata

- 1.) Polgármester: Tóth Csaba
- 2.) Jegyző: Dr. Benkő Réka Zsófia
- 3.) A Képviselő-testület tagjai:
  - 3.1 Alpolgármester: Nagy Károly
  - 3.2 Képviselő: Orbán Andrásné
  - 3.3 Képviselő: Zámbó Mária
  - 3.4 Képviselő: Orbán Tibor

VIII.

Infrastruktúra, szolgáltatás

1.) Utak, járdák	
a.) Kieépített utak hossza	17,835 km
b.) Kieépített járdák hossza	500 m
2.) Parkok, zöldterületek nagysága	
3.) Postahivatalok száma	1
4.) Lakások száma	376

A község országos közúthálózatba való bekapcsolódása a 84-es számú főúton keresztül történik, amely csatlakozik a Balaton északi partján húzódó 71-es főúthoz.

Vasútvonallal a település nem rendelkezik, viszont a Tapolca vasúti gócpont közelében van. Boba-Ukk-Tapolca vasútvonal a település ÉK-i részén halad. A községnek vasúti megállója nincs. A vasúti közlekedés a tapolcai és uzsai vasútállomás busszal történő megközelítésével vehető igénybe. A nappali órákban a vasútállomás és a község között rendszeres autóbuszjárat közlekedik a vonat érkezéseket és indulásokat figyelembe véve.

A község lakossága a kistérségi, közép és régiós központot autóbusszal tudja megközelíteni. A községből menetrend szerinti járat van Keszthelyre, Tapolcára és Veszprémbe. A munkaképes lakosság térségközponton kívüli elhelyezkedését ez rendkívüli módon megnehezíti.

A község egész belterületén a teljes közműellátás (elektromos áram, víz, szennyvíz, földgáz, telefon, kábel tv, közvilágítás) biztosított. A közművezeték a szolgáltatók tulajdonában vannak. Az önkormányzati tulajdonú csatornahálózat üzemeltetésére az önkormányzat a DRV Zrt-vel kötött üzemeltetési szerződést.

A közműhálózat – az ivóvíz és az elektromos hálózat kivételével – az utóbbi 20 évben épült, a szolgáltatók a karbantartást, korszerűsítést folyamatosan végzik.

A háztartási kommunális hulladék szállítást az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. -vel kötött szerződés keretében oldja meg.

A községben a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A munkaképes korú lakosság egy része Tapolcán, Keszthelyen, Uzsán, Zalahalápon talál munkát. Más részük – elsősorban nők – a környéken lévő idényjelleggel működő üdülőkben, vendéglátóhelyeken találnak munkát.

Lesenceistvánd Község Önkormányzat Képviselő-testülete az önkormányzati igazgatási feladatok ellátását a 2013. január 1. napjától Zalahaláp, Uzsá, Lesenceistvánd Községek részvételével megalakított Lesenceistvádi Közös Önkormányzati Hivatal (8319 Lesenceistvánd, Kossuth u.145.) útján biztosítja. A Hivatal önálló költségvetési szervként működik.

IX.

Egészségügyi ellátás

- 1.) Háziiorvosi Szolgálat (Lesenceistvánd, Uzsá háziiorvosi körzet)
- 2.) Fogorvos (Társulásban, Balatonedericsi székhellyel)

A családsegítés és a gyermekvédelmi szolgálat feladatait a „Lesencéktől a Balatonig” Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltató Társulás látja el. Ugyanezen társulás keretében történik a szociális információszolgáltatás, a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás feladatainak ellátása. A Társulás székhelye Lesenceistvánd községben van.

X.

Oktatás, nevelés, közművelődés

1.) Óvoda

- 1.1. férőhelyek száma: 45 fő, kettő csoportban.
- 1.2 Óvodai létszám 2024. október 1-jei állapot szerint: 43

2.) Könyvtár, teleház

- 2.1 regisztrált felhasználó 135 fő
- 2.2 kölcsönözhető állomány 1090 db

3.) Művelődési Ház

A művelődési házban működik a nyilvános könyvtár.. A községi könyvtár a könyvkölcsönzésen túl feladatot vállal a községi programok szervezésében, lebonyolításában.

Az önkormányzat a közművelődés és a kultúra tevékenységekkel kapcsolatban az önkormányzati rendeletben, illetve a jogszabályokban előírt szolgáltatások biztosítása és a szolgáltatások színvonala emelése érdekében a következő feladatok ellátásának szükségességét fogalmazza meg:

- Felül kell vizsgálni a helyi közművelődési rendeletet.
- A könyvtár működtetése során:
  - intézkedéseket kell tenni a könyvállomány gyarapítása érdekében, ehhez ki kell használni a pályázati lehetőségeket, fogadni kell a magánszemélyek, intézmények, vállalkozások könyv, elektronikus információhordozó, folyóirat, felajánlásait, illetve anyagi támogatását,
  - ismertté kell tenni a könyvtári szolgáltatások körét,
  - a könyvtári nyitva tartást az igényekhez kell igazítani.
- A művelődési ház működésével kapcsolatban:
  - biztosítani kell a működtetéshez szükséges költségvetési forrásokat,
  - gondoskodni kell arról, hogy a kulturális, közművelődési feladatokat is ellátó szervezetek:
    - számára biztosítva legyen a működéshez szükséges közösségi hely,
    - kapjanak pénzügyi, anyagi támogatást a vállalt feladataik ellátásához,
    - pályázati tevékenységét segítse az önkormányzat.
- Bemutatókészítési lehetőséget kell biztosítani a helyi kezdeményezéseknek (költői est, felolvasó est, kiállítások, bemutatók szervezésével).
- Szorgalmazni kell a település múltját bemutató tárlat összeállítását és a tárlat bővítését.
- Támogatni kell a helyi kiadványok megjelenését.

XI.

Lesenceistvánd község Önkormányzatának társulási, szövetségi, egyesületi tagsága

- 1.) Észak-Balaton Regionális Szilárdhulladék-kezelési Önkormányzati Társulás
- 2.) Tapolca Környéki Önkormányzati Társulás
- 3.) „Lesencéktől a Balatonig” Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltató Társulás
- 4.) „Lesenceistvánd”, Uzsa Községek Önkormányzatainak Óvoda Fenntartó Társulása

5.) Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

XII.

Lesenceistvánd község szerződéses testvér települési kapcsolatai

- 1.) Zalaistvánd (Magyarország)
- 2.) Vajka (Szlovákia)
- 3.) Kézdiszentkereszt (Erdély)

XIII.

Lesenceistvánd község Önkormányzata által, illetve részvételével fenntartott nevelési, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmények

- 1.) Százholdas Pagony Közös Fenntartású Napköziotthonos Óvoda
(8319 Lesenceistvánd, Zrínyi u. 10.)
- 2.) „Együtt Egymásért” Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat
(8318 Lesencetomaj, Kossuth u. 91.)4.) Háziorvosi Szolgálat
(8319 Lesenceistvánd, Kossuth u. 93.)

XIV.

Tervezett fejlesztések

Lesenceistvánd Község Önkormányzatának 2024-2029. évi költségvetési bevételeit és kiadásait befolyásoló, meghatározó tényezők a következőkben foglalhatók össze:

1.) A programozási időszakban önkormányzati forrásszabályozásban előreláthatólag továbbra is a feladat finanszírozás, és az önkormányzati sajátos bevételek (helyi adók), az ingatlan hasznosításból származó bevételek, valamint a pályázati források jelentik a meghatározó részt.

2.) Az önkormányzat fenntartásában működő intézmények szakmailag elfogadható színvonalú működését egyre inkább nehezíti az a körülmény, hogy a csökkenő gyermeklétszám miatt a z intézmények támogatására egyre szűkülő állami támogatás várható, aminek következtében a jelenlegi szakmai színvonal fenntartása érdekében egyre növekvő önkormányzati kiegészítési igénnyel kell számolni.

3.) A saját bevételek területén tovább szűkül a mozgásterünk. A kormányzat a helyi adó növelésére, új helyi adók bevezetésére ösztönzi az önkormányzatokat, de az esetleges új adó bevezetése, valamint a meglévő adók adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan kell megállapítani. A sajátos működési bevételek között kiemelkedő szerepet játszanak a helyi adók. Lesenceistvánd településen 5 helyi adónem lett megállapítva: magánszemélyek kommunális adója, helyi iparüzési adó, építményadó, telekadó és idegenforgalmi adó.

A magánszemélyek kommunális adója 2025. január 1.-től (20.000 Ft/év/lakás), az építményadó (1200,- Ft/m²), a telekadó (10,- Ft/m²), az idegenforgalmi adó 500 Ft/éj/személy, az iparüzési adó (nettó árbevétel 2 %-a) a törvény által meghatározott maximális mértékben lett megállapítva, ennél magasabb már nem lehet.

Az önkormányzat helyi adóztatási tevékenységével kapcsolatban:

- fontosnak tartja a helyi adópolitikai célkitűzések megfogalmazását, mivel:
- egyrészt önkormányzati közhatalmi bevételt jelent,

- másrészt hatással van a településen élő magánszemélyek és vállalkozók anyagi terheire, valamint arra, hogy milyen mértékben hajlandóak részt vállalni a településfejlesztési kiadásokban.
- stabilitásra törekszik, cél, hogy a lakosság, és a vállalkozók helyi adó terhei az érintettek részére előre kiszámíthatóak, tervezhetőek legyenek,
- minden évben, a költségvetési tervezéshez kapcsolódva megvizsgálja a helyi adóztatás által nyújtott bevételszerzési lehetőségeket, – a gazdasági program célkitűzéseit elősegítő – a kedvezmények és mentességek rendszerét, a várható bevételeket és az adóztatás miatt jelentkező negatív hatásokat.

Az adóbevételek növelése érdekében a képviselő-testület fokozott figyelmet fordít arra, hogy:

- az adózók fizetési morálja javuljon, ennek érdekében rendszeresen tájékozik az adókielégültségek nagyságáról, a beszédre tett intézkedésekről, illetve a szükséges adó végrehajtási szankciók alkalmazásáról, valamint az intézkedések alapján elért eredményekről,
- az adóalanyok teljes köre adóztatásra kerüljön, ennek érdekében tájékoztatást kér az adóalanyi kör adóbejelentkezési kötelezettségének teljesítéséről, a lehetséges adóalanyok és a vonatkozó nyilvántartások egyeztetésének eredményéről,
- az adózók tájékoztatást kapjanak az adóbevételek felhasználásról, mivel az adóforintok ismert felhasználási célja, illetve elért eredményei segítik az önkéntes befizetést (a honlapon közzé kell tenni az adóbevételek nagyságát és az adóbevételek felhasználási célját, valamint a tényleges felhasználást),
- rendszeres adóellenőrzéssel segítsék elő a jogkövető magatartást.

Az önkormányzat képviselő-testülete a befektetés-támogatási politikai célkitűzéseit a következők szerint határozza meg:

- a képviselő-testület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson,
- a képviselő-testület az adópolitikáján keresztül támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek,
- az önkormányzat az ipari területtel, az infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat.

A munkanélküliség ellen küzdeni kíván az önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az önkormányzat:

- a fejlesztési elképzeléseknél meghatározottak szerint segíti a helyi ipart, a helyi vállalkozásokat, valamint az idegenforgalommal érintett vállalkozókat,
- segíti a helyi gazdaság megerősödését, ehhez igyekszik kedvező feltételeket teremteni, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen,
- hozzájárul ahhoz, hogy az egyéni vállalkozói kedvet élénkítse, a munkanélküliek számára olyan fórumokat szervez, melyen megismerhetik az egyéni, illetve családi vállalkozások lehetőségeit, adópolitikájával segíti ezen vállalkozások megerősödését,
- aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít,
- az adópolitikájában a lehetőségekhez képest kedvezményeket biztosít azon helyi vállalkozások számára, akik helyi munkaerőt alkalmaznak,
- rendszeresen együttműködik a munkaügyi hivatalokkal,
- a munkanélküliek szociális ellátásához kapcsolódóan olyan rendszert működtet, amely segíti a munkanélküliek piacképes tudás megszerzését.

A fentiekre figyelemmel a Képviselő-testület az alábbiak szerint határozza meg azokat a legfontosabb fejlesztési feladatokat, amelyek elvégzését a fenti időszakban szükségesnek tart, és amelyekhez a szükséges forrást az elkövetkezendő években a költségvetésben biztosítani kell.

XV.

Az önkormányzat 2024-2029 között tervezett kiemelt feladatai

1.) Közzolgáltatási feladatok:

a.) Csatornázás szennyvíztisztítás:

a meglévő csatornahálózatra még rá nem kötött ingatlanok rákötésének szorgalmazása, hatósági eszközökkel történő kikényszerítése a település egész területén,

Hegyalja utca II. projekt közművek kiépítése (szennyvíz, ivóvíz, villamos hálózat)

a.) Csapadékvíz elvezetés:

ba) a település egész területén (kül-, és belterület) a csapadékvíz elvezető hálózat rendszer kiépítése, karbantartása és részleges burkolása, lehetőség szerint pályázati források igénybevételeivel

b.) Helyi közutak kezelése, fenntartása, járdák építése utak javítása

ca) járdák felújítása és építése,

cb) kerékpárút építés kezdeményezése, támogatása (Balatonederics – Lesencék - Sümeg)

c.) Közvilágítás, villamos energia ellátás:

da) a jelenlegi közvilágítási rendszer LED technológiával történő korszerűsítése (energiatakarékossági szempont),

db) bővítése szükség szerint (esetleges telekalakítások)

dc) parkokban, játszótereken közvilágítás kiépítése

d.) A település tisztaság biztosítása:

ea) A szervezett kommunális szemétszállításba fokozatosan be kell kapcsolni a hegyen élő állandó lakós ingatlantulajdonosokat az NHSZ Nonprofit Kft közreműködésével.

eb)a szelektív hulladékgyűjtés bővítése, biológiailag lebomló hulladék házi komposztálása,

e.) Helyi tűzvédelem:

A község tűzvédelme megoldott a badacsonytomaji hivatásos és a tapolcai köztestületi tűzoltóságok által.

f.) Közrend, közbiztonság védelme:

ga) rendszeres kapcsolattartás a tapolcai rendőrkapitánysággal, valamint a körzeti megbízottal,

g.) Helyi polgári védelem és katasztrófa elhárítás:

ha) a működő Polgárőr szervezet támogatása

h.) Óvodai ellátás:

1. elhelyezési gondok nincsenek, az épület kihasználtsága megfelelő,

i.) Közművelődési rendszer, kultúra és tömegkommunikáció

a.) kultúra, programok, sport

1. Falunap,
2. „Lesencéktől a Balatonig” szüreti felvonulás,
3. Szenteste pásztortűz,
4. Mindenki Karácsonya,
5. Idősek Karácsonya,
6. sportegyesület működésének támogatása,
7. civil szervezetek működésének támogatása,
8. Márton napi rendezvények.

b.) beruházási feladatok

1. labdarúgó pálya építésének befejezése,
2. sportöltöző építése,

c.) Közművelődés

1. felnőtt oktatás kiszélesítése
2. ismeretterjesztő előadások szervezése

d.) Tömegkommunikáció

1. www.lesenceistvand.hu honlap folyamatos fejlesztése frissítése
2. Lesence folyóirat továbbfejlesztése

j.) Könyvtár

1. állományfejlesztés (a Megyei Könyvtárral megkötött megállapodás alapján),
2. szolgáltatások bővítése (író-olvasó találkozók),
3. internet szolgáltatás továbbfejlesztése.

k.) Helytörténeti emlékek gondozása, műemlékek, szobrok

1. Kőkeresztek restaurálása, Máté forrás felújítása
2. Szent Háromság szoborcsoport restaurálása,
3. Szent Jakab templom külső tatarozásának elősegítése.

l.) Körzeti háziiorvosi ellátás

m.) Köztemető fenntartásával kapcsolatos feladatok

1. Temető kerítés megvalósítása

2. A temető gondnoki szolgálat erősítése

n.) Szociális gondoskodást nyújtó intézmények működtetése:

1. házi szociális gondozás szinten tatásának segítése
2. települési támogatás rendszerének szükség szerinti felülvizsgálata
3. Idősek nappali ellátásának elindítása

o.) Ifjúságpolitikai feladatok:

1. lakáspolitika (építési telkek közművesítése)
2. ifjúságvédelem előadások, programok szervezése
3. fiatalok számára klubhelyiségek kialakítása
4. sport és kulturális lehetőségek, az igényeknek megfelelően

2.) A helyi gazdaság fejlesztése:

Idegenforgalom, turizmus:

A turisztika a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek. Ki kell használni azt, hogy Magyarország egyre népszerűbb turisztikai célpont a külföldi lakosság számára, s jó ütemben fejlődik a belföldi turizmus is. A turisztikai kínálat az igényeket figyelembe véve egyre szélesedik, ahol a településnek meg kell találnia, illetve ki kell alakítania a saját arculatát, és tovább kell fejlesztenie a turisztikai vonzerejét.

A turisztika fontos azért is, mert munkahelyteremtő és népességmegtartó képessége is jelentős lehet.

Az idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- a.) - Fejleszteni kell a település turisztikai arculatát. Kiemelten kell kezelni azokat a fejlesztéseket, melyek turisztikailag is kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vonzerőt jelentenek.
- b.) - Az önkormányzatnak segítenie kell azt, hogy a turizmus minél több típusa megjelenjen, illetve azok egymáshoz könnyen kapcsolhatóak legyenek.
- c.) - Keresni kell egyéb ifjúsági szálláshelyek, táborozási lehetőségek kialakításának módjait.
- d.) - A helyi idegenforgalmi, illetve kereskedelmi egységeket is fel kell venni a Honlapon közzétett Vállalkozói térképre. (Ez hozzájárul ismertségük növeléséhez.)
- e.) - Turisztikai kiadványt kell készíteni (pl.: füzet, prospektus, túratérkép stb.).
- f.) - Az idegenforgalmi megítélés szempontjából fontos közterületeken megfelelő pihenőhelyeket kell kialakítani (pad, asztal, szeméttároló edény).
- g.) - Tájékoztató táblákat kell elhelyezni a turisták részére (látványosságok, szolgáltatásnyújtók stb.)
- h.)
- i.) Egyéb, idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztési elképzelések:
- j.) - Támogatni kell az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvényeket. Biztosítani kell azt, hogy a rendezvények időpontja, programja a megyei lapban megjelenjen, a honlapra felkerüljön.
- k.) - Fel kell tüntetni az önkormányzat honlapján a turisztikai lehetőségeket, valamint a Vállalkozói térképet, továbbá megjelenési lehetőséget kell biztosítani az idegenforgalommal foglalkozó vállalkozások számára is.

Egyéb, idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- Támogatni kell az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvényeket. Biztosítani kell azt, hogy a rendezvények időpontja, programja a megyei lapban megjelenjen, a honlapra felkerüljön.

- Fel kell tüntetni az önkormányzat honlapján a turisztikai lehetőségeket, valamint a Vállalkozói térképet, továbbá megjelenési lehetőséget kell biztosítani az idegenforgalommal foglalkozó vállalkozások számára is.

Foglalkoztatás:

1. közhasznú foglalkoztatás fenntartása , lehetőség szerinti bővítése
2. munkahely teremtő befektetők támogatása, a helyi szabályozó rendszer szükség szerinti alakítása

3.) Együttműködési funkciók:

a.) Egyesületekkel:

Rendszeres kapcsolattartás a civil szervezetekkel , működésük támogatása.

b.) A megyével és országos szervekkel való kapcsolat.

1. a Veszprém Megyei Közgyűlés, Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége, Balatoni Szövetség munkájának figyelemmel követése,

c.) Nemzetközi kapcsolatok erősítése:

1. Vajka településével a meglévő kapcsolat továbbfejlesztése
2. Zalaistvánd településével a meglévő kapcsolat továbbfejlesztése
3. Kézdiszentkereszt településével a meglévő kapcsolat továbbfejlesztése

XVI.

SWOT ANALÍZIS Lesenceistvánd településről és közvetlen környezetéről

Erősségek (+)	Gyengeségek (-)
<ul style="list-style-type: none"> - Lesenceistvánd Balaton part közeli falu - A Tapolcai-medence turisztikai kínálati elem - Kedvező táji adottságok - Megfelelő az infrastrukturális ellátottság (víz, szennyvíz, gáz, villamos energia), a közműhálózat kiépítettsége megfelelő - Jó közbiztonság	<ul style="list-style-type: none"> - Előregedő népesség - Közúti, fővonalai vasúti megközelíthetőség nem optimális - Szelektív hulladékgyűjtés hiányossága és hiánya - kevés ifjúsági szórakozóhely - a demográfiai szerkezet feszültségekkel terhelt - helyben maradási, letelepedést segítő programok hiánya - A vállalkozások zöme kis tőkeerejű egyéni vállalkozás
Lehetőségek (+)	Veszélyek (-)
<ul style="list-style-type: none"> - Az üdülés lehetősége, az idegenforgalmi kínálat újra pozicionálása	<ul style="list-style-type: none"> - Forráshiány, nem lesz anyagi keret a fejlesztésekre, tervezésre

<ul style="list-style-type: none"> - A történelem során fejlett bor- és gasztronómiai kultúra, szőlőművelés, gyümölcsstermesztés alakult ki. - Kulturális szerepkör erősítése - Tájvédelem és gazdaságfejlesztés Ipari övezet és a Pöttyös major kihasználása 	<ul style="list-style-type: none"> - A térség háttérbe sorolódik az országos idegenforgalmi prioritások sorában. - A Balaton változó vízminőségének romlása, környezeti káresemény a Balatonban - Gyorsan fejlődő versenytársak - Tőke- és jövedelemkiáramlás, elvándorlás - A táj- és területhasznosítás szabályainak indokolatlan szigorítása - Közbiztonság gyengülése
---	---

XVII.

Település történet

Lesenceistvánd

Lesenceistvánd. I.1. 1535: Isthwand alaiter Lessenche Istvand (Lib. Reg. I. 506.)

- I. 2. Az Istvánd helységnév az István személynévből képződött. A megkülönböztető szerepű Lesence- előtag a patak mellékére utal. (Irodalom: FNESz 378.)

- II. A Lesence-patak mellett települt falu. Határa 1720-ban dombok alatt, erdők és nádasok között fekszik – ezért a kevés szántója is vizenyős. Egy köből után tisztán 22 ½ köből a termés. 1778-ra a lakosság az erdők kiirtásával jelentős mértékben megnagyobbította szántóit. Két nyomásra vannak osztva és egész helyhez 15-16, majd az úrbérrendezés után 20 hold szántó tartozott, amely különösen rozs termelésére alkalmas. A rét és legelő kevés, ezért a közeli pusztákban bérelnek legelőt. 1778-ban egész telekhez 8 kaszás rét járt. Faizási lehetőségük van saját határukban és Pabar pusztán is. Áruikat a keszthelyi és sümegi piacukon értékesítik. A település urai XIV. sz.-ban a Dersfiek, akik a pannonhalmi apátsággal pereskednek birtokukért. Csere révén végül is az utóbbi kezére került, de a XVI. sz.-ban már Csoron András és leszármazói a birtokosok, majd a XVII. sz.-tól folyamatosan az Esterházy család birtokolja Devecser, illetve Pápa váraihoz.

- III. A lakosság létalapját a földművelés és a szőlőtermelés alkotta. Gabornafélékből elsősorban rozsot termeltek. Szőlőhegye saját határában „Istvándi hegy” néven ismert. Az itt termelt bor után a tizedet 1603-ban – később is – Sümegre szolgáltatják. 1627-ben két 10-10 holdas urasági szőlőt írnak össze – de csak az egyik művelt. 1696-ban, amikor a gazdák nem rendelkeztek elegendő igával, 95 hold bevetett területet és 40 kapás megművelt szőlőt írtak össze. 1720-ban a lakosok azt vallják, hogy szőlőik új telepítésűek – nem jövedelmeznek. Ez évben a szántó 31 ½ pozsonyi köblös, a szőlő 29 ½ kapás. 1770-ben a rozstermés már 1301, a tavaszi 284, a kukorica 152 ½ pozsonyi mérő termelt. A bortermés ez évben 426 kapás szőlő után 1117 akó, amely 4 hl-es átlagtermésnek felel meg kisholdanként. 1778-ban 79 helybeli és 22 vidéki gazda összesen 527 kapás szőlőt művelt. A termelt bort félévig a termelők mérhették. 1873-ban 5940 hektoliter bort szüreteltek.
Egyéb haszonvételeik az állattenyésztés, a halászat, a Balatonban és a gesztenyések. Bérlik a földesúr kétkerekű „Kőképi” malmát.
Ippal a lakosok nem foglalkoznak, csak 1770-ben írnak össze 3 kézművest: 2 takácsot és 1 kerékművest, akik azt vallják, hogy iparukból jövedelmük nincs. 1828-ban 7 az iparosok száma. A település sorsát és fejlődését a török iga, valamint a földesúrhoz való viszony – az úrbéri terhek alakulása – határozták meg. A török már 1545-ben elfoglalta a települést. 1553-tól már az egész szántói járás hódolt és fizette az adót még a XVII. sz.-ban is – 1629-ben Istvánd sarca évi 100 forint. A kocsipénz 10

forint, 4 akó bor és élelem. 1548-ban a falut felégették a törökök, lakossága a hegyekbe menekült. Puszta 1550-ben és 1564-ben. Hosszabb lakottság után a török uradalom végén ismét elnéptelenedik. 1692-ben kezdték csak újra megtelepíteni magyar lakossággal. A falu olyan szegény, hogy 1696-ban nem tudja a határt teljesen megművelni. 1711-ben a pestisjárványban 6 gazda meghalt. A község adóssága ez évben 249 forint.

Az 1720 körüli években indul meg a gazdasági fejlődés, amely a század végére erőteljes fellendülést eredményez. 1711-ben 9, 1745-ben 51 jobbágy, 1750-ben 56 kolónus, 1777-ben 73 pár, 1805-ben 141 család a lélekszám. A falu társadalma 1770-ben: Az összeírt 85 család közül 75 a szeriális, 10 extraszeriális. Foglalkozás szerint: 2 hajdú, 1 községi kovács, 2 községi kanász, 1-1 csordás, ökrész, kocsmáros, molnár és „neocolonus”. 1805-ben 1 honorácior, 3 polgár és kézműves, 2 nemesek szolgája, 50 paraszt, 95 zsellér, lakó és kertész, fiúgyermek 97, nő 372, összesen 720 lélek. Ez a társadalom örökös jobbágy még a XVIII.sz. végén is, akik devecseri, illetve pápai úriszék illetékessége alá tartoznak. A lakosok az egymás közötti pereiket a falu székén intézhetik el – az úriszékhez fellebbezhetnek. A volt jobbágyok és földesurak elkülönítési egyezsége 1859-ben kelt. A jobbágyoknak a földesúrhoz való viszonyát, úrbéri kötelezettségeit sem urbárium, sem szerződés nem szabályozta – az a szokáson és az uraság szükségletén alapult. Legsúlyosabb terhet jelentette a robot. A jobbágyoknak a földesúr földjein és szőlőiben adódó összes munkát el kellett végezniük. A telkek után cenzust fizettek, egész telek adójövedelme 4 forint. A XVII. sz. végén enyhített az uraság a terheken. Árendát vezetett be, amelyben a robot megváltása is benne volt. 1686-ben 60, 1705-ben már 98 forint az árenda. 1720 után ismét visszaáll a robot és a telekcenzus, majd 1768-ban az urbárium lépett jogaiba. A XVI-XVII. sz.-ban szolgáltatták a földesúrnak a kilencedet, a veszprémi püspöknek a tizedet. Az uraságtól borkimérést és a malmot bérbe vették. A malom bére 1705-ben 3 forint és 1 rókabőr, vagy 1 forint 50 dénár. Súlyosbította a jobbágyok terheit – a XVIII. sz.-ban – hogy a bordézmát a földesúr pincéjébe kellett szállítaniuk. A gesztenye hegyvámját is nagymértékben felemelték az urbárium behozatala után. A gesztenyések használatáért 1705-ben 16 köből gesztenyét kellett adni. Az úrbérrendezés előtt évi 19-21 forint az évi hegyvám, amit 1772-től 22-24 forintra emeltek – az 1780-as években már ennél is többet szedtek. 1781-ben panasszal fordultak emiatt urukhoz, Esterházy Károly egri püspökhöz. 1778-ban és 1781-ben újabb urbáriumok keltek, amelyek alig tértek el az 1768. évitől.

1773-ban magyar lakosságú falu, katolikus népességgel. A XVIII. Sz. első felében Nemesvita, később Lesencetomaj filiája. 1748-tól kezdődő anyakönyvei is itt vannak. Régi köegyházát 1745-1746-ban restaurálják és bővítik. Ezt használják 1777-ben is, 1770-ben a községben tanító működik. A Keszthely és Tapolca között fekvő Istvánd a XIX. század folyamán duplájára növelte népességét.

Határa viszonylag nagy kiterjedésű, 1857-ben 4698 kh, amelynek 67,9 %-a erdő. A szántó területe 626 kh (13,3 %), a szőlőé 204 kh (4,3 %). Földesura még 1785-ben Esterházy Károly gróf, Fényes és Thiele a Nedeczky családot említi.

1859-ben elkülönítési egyezséget kötnek a földesúrral, mely szerint 24,5 kh-t, 6 kh legelőt és telkeként 2 kh erdőt különítenek el. A tagosítási birtokkönyv 1861-ből való. A századvégi tulajdonos Esterházy Pál gróf. A falu állattenyésztése ebben az időben már jelentős: 372 szarvasmarha, 46 ló, 785 sertés, 2159 db baromfi volt 262 gazdaságában.

Gyümölcsfaállományában a szilva és a meggy az uralkodó – gesztenyése 751 db-ot tett ki. Lesenceistvándon – Tapolca és a közeli bányavidék közelsége miatt – már a század első évtizedeiben jelentős a nem mezőgazdaságból élő népesség aránya. 1910-ben már 106 lakosa él az iparból, 10 a kereskedeleméből és 8, a közlekedésből. Figyelemre méltó a cselédek és mezőgazdasági munkások száma is. Ezek keresőinek száma 115, eltartottaikkal együtt 336 fő. A mezőgazdasági nincstelenség az

uradalmakba járnak dolgozni. Somogy és más megyékben részes aratást és idénymunkát vállalnak.

A községben 1935-ben volt egy 3566 kh-as nagybirtok, a Szigligeten lakó Esterházy János gróf birtoka, valamint a község úrbéréseinek 279 kh-as birtoka. Az 1 kh-on aluli gazdaságok száma jelentős a faluban.

Kisiparosainak száma: 3 kovács, 2 cipész, 2 kőműves és 1 bognár.

A második világháború előtt a közel 1200 lakosú falunak 2 szatócs üzlete. Hangya fogyasztási szövetkezete és 2 kocsmája volt.

Iskolája korábban két tantermes, két tanerős felekezeti iskola volt. Jelenleg két tantermes körzeti iskolája van.

1958-ban villanyt kapott a község. A termelőszövetkezet 1960-ban alakult. Taglétszáma 1960-ban 288 fő. Összterülete 1111 kh, ebből 434 kh szántó. Szarvasmarha-állománya 138 db. 1970-ben a tsz egyesült a Balatonedericsi Mgtysz-szel.

Az utóbbi két évtizedben jelentősen megjavultak az ipari munkalehetőségek is. A lakosság köréből közel 500 fő jár el Uzabányára, Nyirádra, Tapolcára, Zalahalápra. A keresők és eltartottjaik 31,2 %-a élt 1970-ben a mezőgazdaságból.

A foglalkozási megoszlásban bekövetkezett változást tükrözi a falukép is. Rendezett utcák, egyik oldalon kövezett járdával. A házak előtt kiskert, mögötte konyhakert, gyümölcsös. 1959-ben bitumenes utat kapott a falu. 1955-1976 között 93 családi ház épült.

Fontosabb üzemei: Délkő Kőbánya V., Uzsa MN Erdészeti Gazdasága, Közúti Építő V. keverő-telepe, valamint a tsz homok- és kavicsbányája.

Törpe vízművel biztosították a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását. Új beruházásai: vegyesbolt, élelmiszerbolt, általános iskola.

Ma a balatonedericsi közös tanács társközsége.

Külterületei lakott helyei: Uzabánya bányásztelepülés, 1973-ban 500 lakossal (132 ház), általános iskolával, villanyvilágítással, vízvezetékkel, csatornahálózattal rendelkezik. Egyéb lakott helyei: Uzsa-erdésztelep, Uzsa vasútállomás és őrház, Baranyás, Csertető, Kőorra, Szilos, Csalit, Berkenyés, Pótlék, Belátó, Bédia, Csengő nevű lakott helyei már a legújabb helységnévtárban nem szerepelnek.

A falu határában elpusztult Gárdony, Pabar és Szentlélekuzsa nevű középkori települések emlékét és nyomait hasonló nevű dűlő nevek őrzik. (Lásd Gárdony, Pabar és Szentlélekuzsa címszavait.)

Pabar.

- I. Puszta személynévből keletkezett magyar névadással. 1261: Pobor a királyi hirdetőik ispánja (Sztp. KritJ 1:385). Az alapjául szolgáló személynév szláv eredetű lehet: vö, ócseh Pobor személynév.
- II. A Lesence-vize mellett települt falvak sorába tartozik. Tapolcától É-ra, Uzsa és Lesencetomaj szomszédságában feküdt. Első említések 1164-ben 3 szabados, 2 pecér és 4 szolgáló családja szerepel adományban. A középkorban nemesi birtokosok uralták, az Uzasai, Pabari, Dörögdi. A XVI. Sz.-ban a Tomaji, Csabi családok, később a XVII-XVIII. Sz.-ban a Lengyel, az Esterházy és Mednyánszky famíliák tagjai osztoztak rajta. 1531-ben a dikátor 7 ½ lakott telkét jegyezte fel, továbbá 10 szegényt, 4 lakatlan telket és 2 libertinust. 1546 után a dikajegyzékekben és más forrásokban nem szerepel a lakott helyek között, - állandóan puszta. Pusztulásának okát a török portyázásokban és becsapásokban kell keresnünk. 1627-ben Devecser várához tartozik, 1697-ben Szigliget vár tartozéka, majd az Esterházy rész a XVIII. sz.-ban a devecseri uradalom része. A puszta területe szántó és erdő, urai árendába adással hasznosítják. Az erdő makkjára hajtott állatok után cenzust fizetnek azok gazdái.

1778-ban Lesenceistvánd lakosai használják faizásra és legeltetésre. Fényes, mint Lesencetomaj mellett fekvő pusztát felveszi 1851-ben Geográfiai Szótárában. Ma Lesenceistvándhoz tartozik.

Lesenceistvánd, 2025. március 19.

Tóth Csaba
polgármester